

Keskitetty vs. hajautettu tulevaisuus

Klaus Lindberg
Tieteen tietotekniikan keskus CSC
IT2007 Jyväskylä
Paneeli 31.10.2007

OPM:n asetti 19.12.2005 ”Sähköisen asioinnin edistäminen korkeakouluissa” –työryhmän (SED)

- Rehtori Juha Kettunen, Turun ammattikorkeakoulu,
- Erikoissuunnittelija Kari Korhonen, opetusministeriö,
- Erikoissuunnittelija Tuulikki Koski, opetusministeriö
- Opetusneuvos Marja Kylämä, opetusministeriö
- Vararehtori Kaisa Lahtinen, Tampereen ammattikorkeakoulu
- Johtaja Klaus Lindberg Tieteen tietotekniikan keskus CSC,
- Direktör Stig-Göran Lindqvist, Åbo Akademi
- Tietohallintopäällikkö Irma Nieminen, opetusministeriö
- Vararehtori Sirpa Suntioinen, Kuopion yliopisto,
- Erikoistutkija Markku Suvanen, opetusministeriö,
- Vararehtori Timo Tiihonen, Jyväskylän yliopisto
- Opiskelijapalvelupäällikkö Esko Tirkkonen, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
- Sihteerinä toimi koordinaattori Marcus Nybergh Tieteen tietotekniikan keskus CSC:stä (Nybergh lopetti sihteerin tehtävät siirtyessään vuoden 2007 alusta pois CSC:n palveluksesta)
- Kehityspäällikkö Manne Miettinen Tieteen tietotekniikan keskus CSC:stä on toiminut Nyberghin jälkeen työryhmän sihteerinä
- Asiantuntijoina ovat toimineet Tampereen teknillisen yliopiston tietohallintopäällikkö Jussi-Pekka Pispala, Teknillisen korkeakoulun hallintojohtaja Esa Luomala ja Ammattikorkeakoulujen IT-pääsihteerit Pekka Linna.

Työryhmän tehtävä

- Koordinoida valtionhallinnon tietohallinnon uudistamista korkeakoulusektorilla
- Edistää yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoreiden **yhteistyötä ja tiedonvaihtoa**
- Muodostaa **kokonaisnäkemys sähköisen asioinnin tilasta ja vastuista** korkeakouluissa kartoittamalla korkeakoulujen prosesseja ja tietojärjestelmiä
- **Edistää yhteisten käsitelmäärittelyjen syntymistä, seurata ja tukea korkeakoulujen yhteisen tietomallin kehittämistyötä**
- Tehdä ehdotuksia kehityshankkeiden käynnistämiseksi
- Edesauttaa toiminnallaan tuottavuutta, tehokkuutta ja laadukkuutta.

Työryhmä keskusteli, haastatteli toimijoita, järjesti tilaisuuksia ja luovutti muistio opetusministeriölle

- **Edistetty useilla tilaisuuksilla korkeakoulujen vuoropuhelua ja yhteistyötä**
- **Yhteisten käsitelmäärittelyjen syntymistä ja tietomallin kehittämistyötä on tuettu järjestämällä seminaareja**
- **Tehty haastattelututkimuksia korkeakoulujen toimijoiden sähköisen asioinnin kehittämistä koskevista näkemyksistä.**
- **Työryhmän jäseniä on osallistunut valtionhallinnon tietohallinnon uudistamistyöhön OpIT-johtoryhmän ja ValtIT-hankkeen työryhmien jäseninä.**

Korkeakoulujen ITC-yhteistyö

- Korkeakoulujen johdon sitoutuminen tärkeää
- Yhteistyössä tärkeitä löytää asian omistaja
- Korkeakoulujen hallinnon yhteistyöryhmien/verkostojen (substanssi) asiantuntemus koordinoitusti käyttöön
- Yhtenäistetään käsitteistöjä, rajapintamäärittelyjä, prosesseja ja toimintatapoja → yhteinen tietopohja
- Yhteistyöprojekteissa tulee eriyttää asian omistajan, ohjauksen ja operatiivisen toiminnan roolit
- Korkeakouluissa tulee varata yhteistyöhankkeisiin henkilöresursseja yhteisten pelisääntöjen mukaan

Toimiva johtaminen edellytys yhteistyölle

- **Korkeakoulujen on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota tietohallinnon organisointiin ja integroida se kiinteästi muuhun toimintaan eikä kehittää sitä erillistoimintona**
- **Korkeakoulujen eri yksiköiden välillä olevia muureja on purettava ja lisättävä yhteistyötä**
- **Palvelujen synnyttämisessä tilaaja-toimittajamalli, elinkaariajattelu, kattava kustannuslaskenta ja liiketoimintamalli**
- **Toimijoiden välisen kieliongelman pienentäminen vaatii ohjausta**

Hanke-ehdotukset

- **Työryhmä ehdottaa hankkeita käsitelmääritysten, prosessien ja prosessikuvausten yhtenäistämiseksi ja kehittämään käyttöoikeuksien hallintaan sekä käynnistettäväksi projektien ohjaus- ja johtamiskoulutusta.**
- **Lisäksi työryhmä esittää hankkeita opintohallinnon palvelujen, johdon tietojärjestelmien ja raportoinnin kehittämiseksi sekä sähköisen asian ja dokumenttienhallinnan ja arkistoinnin vaatimusten selvittämiseksi.**

Yhteistyön haasteita

- **Tietohallinto pitää integroida korkeakoulun muuhun toimintaan**
 - ITC-ratkaisut ovat usein olleet henkilösidonnaisia eivät johdettuja organisaation tekemiä analysoituja ratkaisuja
 - Korkeakouluissa useita tahoja, joilla oma näkemys ITC:n kehittämisestä
- **ITC:n kustannukset (vakiointi vs. räätälöinti)**
 - Räätälöinti on kallista - vakiointi tuo säästöjä (esim. perus ITC:n vakiointi)
 - Tilaajan pitää ymmärtää milloin hän ostaa räätälöityä ja mitä räätälöinti maksaa
 - Tutkimukseen ja uusien opetusmenetelmien kehittämiseen tarvitaan räätälöityjä ITC-palveluja
- **Substanssialueen osaaminen**
 - ITC:n rajat ja mahdollisuudet ymmärrettävä
 - Kustannusten kohdentaminen ja kustannustietoisuus substanssille
 - ”Tietohallinto tietää ja tekee” –malli ei toimi
- **ITC-osaamiseen kannattaa panostaa**

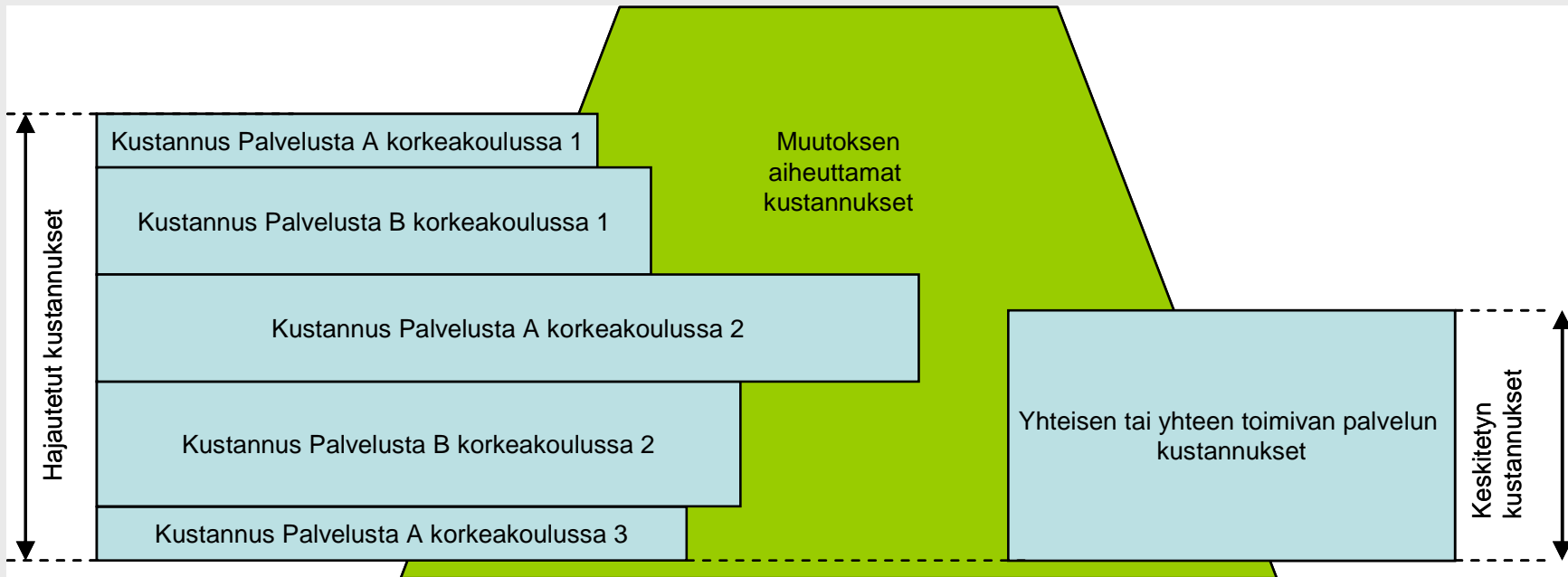

Ovatko keskittämisen hyödyt ilmeisiä, mahdollisia vai kuviteltuja?

- **Yhteentoimiva tulevaisuus eriytyvän sijaan, ei edellytä välttämättä keskittämistä**
- **Kummassakin tapauksessa tarvitaan ”liiketoimintamalli”, jossa on huomioitu elinkaari ja kaikki kustannukset**
- **Keskitetyn ratkaisun kustannukset näkyvät kalliimpina, jos hajautettujen ratkaisujen kaikkia kustannuksia ei huomioida ja päinvastoin**
- **Keskitetty ratkaisu voi luoda tiiviin yhteisön, jolla itsellään on lisäarvoa (Oodi, Funet, ProAMK)**

Yhteistyö hyödyt

Nykytilan kustannukset.
Palvelut ovat erillisiä saarekkeita korkeakoulun sisällä tai useassa eri korkeakoulussa.

Muutokseen käytetty aika

Muutos hajautetusta palvelusta yhteisiin tai yhteentoimiviin palveluihin aiheuttaa yleensä merkittäviä kustannuksia, joiden suuruus riippuu mm. yhteistyön ja sen johtamisen tehokkuudesta sekä osallistuvien organisaatioiden sitoutumisesta ja kyvystä ohjata omaa muutostaan.

Tavoitetilankustannukset.
Palvelut ovat keskitetty tai yhteentoimivia. Palvelun laadun oletetaan tulevan ajan myötä alkutilaa paremmaksi ja kustannusten alkutilaa pienemmäksi.

Onko keskittämisen reunaehdoja, esteitä ja haittapuolia käsitelty riittävästi?

- **Analyysi/riskianalyysi tapauskohtaisesti**
- **Kustannuslaskenta/liiketoimintamalli**
- **Korkeakoulujen keskinäisen kilpailun alueet**
- **Asian omistaja/rahoittaja haluaa kustannustehokkaita ratkaisuja**
- **Räätälöinti hankaloituu kun keskitetään**

Ovatko yliopistot ja AMK:t samassa veneessä?

- **Politiikkaa**
- **Yhteistyöstä ei ole yleensä haittaa**

Miksi yhteisiä palveluja ei synny?

- **Erillisen palvelun pystyttäminen on helpompaa**
- **Yhtenäisen näkemyksen luominen vie aikaa ja maksaa rahaa**
- **Valmistelu, sitouttaminen vie aikaa ja maksaa rahaa**
- **CSC (nonprofit) lähtee tekemään yhteisiä palveluja, jos on**
 - Asian omistaja/rahoittaja
 - Resursseja liiketoimintamallien tekemiseen, kunnolliseen suunnitteluun ja asiakkaiden sitouttamiseen
 - Mahdollisuus lopettaa, jos hanke ei ole kannattava

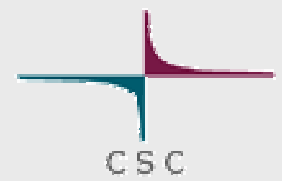

Yhteistyön painopisteitä

- **Yhteentoimivuuden edellytysten parantaminen**
- **Yhteistyön edellytysten parantaminen**
- **Käyttäjähallinto ja käyttöoikeudet**
- **Opintohallinnon järjestelmät ja niiden tietovarastot**
- **Tietovarastot**
- **Palvelukeskustyyppiset palvelut tapauskohtaisesti**
- **Konsultointi**

Kiitos

Mitä tapahtuu seuraavaksi?

- **Kenellä on pallo erityisesti Opm:n hallinnonalan strategian toteutuksen osalta?**

”Nykyisistä järjestelmistä saatuja kokemuksia ja mahdollisesti komponentteja hyödyntäen kehitetään kaikkien yliopistojen käyttöön soveltuva opintohallinnon perustietojärjestelmä...” ”Opiskelijoille ja opettajille kehitetään sähköisiä asiointi- ja oppimista tukevia palveluja.”” Tavoitteena on tarjota 2–3 vaihtoehtoista oppimisalustaa yhteisenä alustapalveluna.”

- **Onko tarjolla porkkanaa tai keppiä – vai onko kumpaakaan?**
- **Miten pitkään korkeakoulujen omia hankkeita jäädytetään?**

Taustalla ValtIT ja Opm:n tietohallintostrategian linjaukset

- **ValtIT-kärkihankkeet (22.10.2007)**
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/2007_krkihankkeet.pdf
- **Opm:n hallinnonalan tietohallintostrategia**
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2006/Opetusministerion_hallinnonalan_tietohallintostrategia.htm
- **Yhtenäiset perustietotekniikkapalvelut ja yhteiset tietojärjestelmät sähköposti- ja kalenteripalveluista dokumentinhallintaan ja oppimisalustoihin.**

Yliopistojen oikeudellinen asema muuttuu 2010

- **ValTIT yliopistoissa uudessa tilanteessa – jääkö käteen joukko yhteisiä rajapintoja?**
- **Tarvitaanko/halutaanko uudessa tilanteessa kaikkien korkeakoulujen yhteisiä palveluja vai pikemminkin liittoutumien sisäisiä?**